

ד. היה בדעתו בשעת הקידוש לאכול במקום אחר, אפילו מחוץ לביתו, ונמלך ואכל במקום שקידש, יצא ידי חובת קידוש (ט).

אוצר החכמה

ה. אין בענין זה כל הבדל בין המקדש ובין שאר המסובים, וגם הם — בין אם שתו מכוס של קידוש ובין אם לא שתו, חייבים לאכול את סעודתם במקום ששמעו קידוש ויצאו ידי חובתם, וכדלהלן סעיפים כא-כד (י), ואין מועיל להם מה שהמקדש אכל, אלא כל אחד מהם חייב לאכול כשיעור במקום הקידוש, וכדלהלן (יא), ומי שלא עשה כן — לא יצא ידי חובתו וחוזר ומקדש (יב).

הח"ח 1234567
הת"ת 1234567

ו. ואם המקדש לא אכל את סעודתו במקום שבו קידש, וכדלהלן סעיפים כא-כד, והמסובים אכלו — המסובים יצאו ידי חובתם, ואילו המקדש לא יצא (יג).

ז. לכתחילה יאכל במקום שקידש ולא ישנה מקומו כלל, ואף לא מפינה לפינה באותו החדר עצמו (יד), וראה להלן סעיף יג.

ח. מותר לכוון בשעת קידוש לאכול בפינה אחרת באותו החדר, כגון בחדר-אוכל במוסד שמתאספים בו הכל מסביב למקדש על דעת לאכול כל אחד במקומו על-יד שולחנו שלו (טו). אוצר החכמה

ואם לא כוון בשעת הקידוש לאכול בפינה אחרת שבאותו החדר (טז), יאכל מעט במקום שקידש או ששמע שם קידוש, וכדלהלן סעיפים כא-כד, ובדיעבד, אם שינה מקומו באותו החדר, אינו חוזר ומקדש (יז).

ט. ומחדר לחדר לכתחילה לא ישנה מקומו, גם אם היה בדעתו לעשות כן (יח)

דעתו לשנות אלא רק את הכוס שלפניו (עיין סי' רו במ"ב ס"ק כ), אין צריך לחזור ולברך במקום השני, אף אם יצא מן הבית לחוץ, עיין סי' קעח סע' ה ובמ"ב ס"ק מה (ויל"ע סי' רעג סע' ג בביה"ל ד"ה אף ידי). (ט) סי' רעג סע' ג ברמ"א ובמ"ב ס"ק טו. (י) שם במ"ב סוס"ק כ, ועיין להלן סע' יד, וע"ע שו"ת ציץ אליעזר ח"א סוסי' כו וח"י"ב סי' נד. (יא) שם במ"ב ס"ק כו, סי' רפח בפמ"ג מ"ז ס"ק ג. (יב) כדן המקדש עצמו, סי' רעג סע' ב ו"ג, ועיין מט"א סי' תרכה באלף המגן ס"ק ס. (יג) סי' רעג בפמ"ג מ"ז ס"ק א, וע"ש סע' ד. (יד) שם במ"ב ס"ק ג, ועיין קצוה"ש סי' פא בכדה"ש ס"ק ו, דמסתבר דכל ד' אמות נקראות מקומו. (טו) סי' רעג במ"ב ס"ק ג ובשעה"צ ס"ק ד. (טז) ובחדר-אוכל במוסד כיון שלכל אחד יש לו מקומו הקבוע לאכול (ואף אם אין לו מקום קבוע, אלא הוא מתיישב ע"י אחד השלחנות), ורק התקרב למקדש לשמוע קידוש, י"ל דאף אם לא כוון בשעת קידוש, אין לך דעתו לאכול בפינה אחרת גדולה מזה. (יז) סי' רעג סע' א ובמ"ב ס"ק ג ובשעה"צ ס"ק ד. ונ"ל דכמו דאמרינן לגבי שינוי מקום בברכות הנהנין, דראית מקום מחדר לחדר דינה כדעתו לכך בשעת ברכה, סי' קעח במ"ב ס"ק יב, כן הה"נ בני"ד אם יכול לראות את המקום האחר באותו החדר, דמותר אף לכתחילה לאכול שם באותו החדר, אף אם לא כוון לכך בשעת קידוש, וכמו דאמרינן דמועיל אף לכתחילה לכוון בשעת קידוש לשנות מקום מפינה לפינה באותו החדר, ועיין א"א (בוטשאטש) מהדו"ת סי' רעג, וראה להלן הערה לב, ואמנם ע"ע לעיל הערה יד בשם הקצוה"ש. (יח) סי' רעג סע' א בדעה השלישית, וע"ש ברמ"א ובביה"ל ד"ה וכן, וע"ע שם בא"א (בוטשאטש), דאולי

בשעה שקידש, אלא אם כן יכול לראות (יט) את החדר האחר (כ) (שבאותה (כא) הדירה) מן המקום שבו הוא מקדש (כב), וכבר בשעת קידוש נתן דעתו לאכול שם (כג). ולכן מותר לקדש בחדר על דעת לאכול (כד) במרפסת הסמוכה (כה), גם אם בשעה שקידש דלת המרפסת היתה נעולה, אם אמנם אפשר לראות את המרפסת דרך החלונות (כו).

ובדיעבד, אם קידש בחדר אחד על מנת לאכול בחדר אחר, גם אם אינו יכול לראות את המקום שבו הוא רוצה לאכול, אינו חייב לחזור ולקדש (כז). וטוב שיאכל

קיל. (יט) עיין סי' רעג בשע"ת ס"ק א, דה"ה אם יכול לשמוע קולו של המקדש, דדינו כרואה מקומו, וע"ש בכף החיים סוס"ק טו, דלכתחילה לא יעשה כן. (כ) עיין קצוה"ש סי' פא בבדה"ש ס"ק ו, דאם אחר שיצא לחוץ סגרו החלון (או הדלת) באופן שאינו רואה עוד מקומו הקודם, די ש להסתפק אי חשיב כמקום אחר או כמקומו הראשון. (כא) עיין סי' רעג סע' א, דבעינן שיהיו שני המקומות בבית אחד, ע"ש במ"ב ס"ק ח. ומסתבר דמדירה לדירה אחרת דרך חדר-מדרגות משותף לכל הדיירים, אף אם שתי הדירות הן שלו, אין זה נחשב תחת גג אחד. (כב) עיין סי' רעג במ"ב ס"ק ו, שיכול לראות במקום הסעודה את המקום שקידש, וע"ש בערוה"ש סע' ב, שרואה מקומו ממקום הקידוש למקום האכילה...מזה לזה. וכתבתי לשון הערוה"ש, כיון שמדובר שרצונו לצאת ממקום שקידש, ונראה דאין נפק"מ לדינא. — ויל"ע איך מתחשבין בראית מקום, האם ישתנה הדין לכל אחד לפי המקום שבו הוא נמצא בשעת הקידוש, ואם למשל, שני בנ"א עומדים זה בצד זה, ואחד אינו יכול לראות את החדר האחר בשל ארון או קורה, נאמר דאסור לו לשנות מקומו בכה"ג, ואילו השני שעל ידו מותר לו לשנות מקומו, וצ"ע. ועיין קצוה"ש סי' פא בבדה"ש ס"ק ו, דלא בעינן דוקא המקום המצומצם שבו נמצא בשעת קידוש, אלא מסתבר דכל ארבע האמות הסמוכות סגי, כיון שכל ד' אמות נחשבות למקום אחד, ע"ש, דאין לומר דכל הבית (החדר) נקרא מקומו הראשון. ואולם שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דבכל הבית שהקידוש מתיר לסעוד שם, מהני אם הוא יכול לראות משם, וצ"ע, עכ"ל. ועיין דעת תורה סי' רעג סע' א, דיל"ע אם צריך לראות ממש או סגי כשיכול לראות. ועוד שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דנראה שאם אחד עומד ע"י חלון אשר ממנו יכולים לראות, אלא שהוא עומד עם הגב לצד החלון ופניו לצד אחר, דהרי זה חשיב כאפשר לראות, עכ"ל. (כג) סי' רעג סע' א בביה"ל ד"ה וכן, ולפי מש"כ הגרש"ז אויערבך שליט"א להלן הערה כז, י"ל דאם שני החדרים שייכים לשני בנ"א, חשיב כבית אחד ואסור לשנות מקומו. (כד) ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דצ"ע איך הדין כשהמקדש נתכוין, אך השומעים לא ידעו מזה, אם הם נגררים אחרי המקדש או לא, עכ"ל, ועיין סי' קעט סע' ה, בדין הביאו לו עוד פירות, דאתכא דבעה"ב סמך, ועיין סי' ריא סע' ה בביה"ל ד"ה ובלבד, דדעת בעה"ב מועילה אף לקרואים, וחזר ואמר לי הגרש"ז שליט"א, דאפשר דני"ד שאני שאין השומעים מעלים כלל על הדעת שהסעודה לא תהא במקום הקידוש, עכ"ל. ואם המקדש אינו בעל-הבית, ודאי דלא מועילה כוונתו לאחרים. גם יל"ע לפי דברי הגרש"ז שליט"א, לגבי שינוי מקום, אם המקדש יכול לראות מקומו השני ואחרים שיוצאים בקידוש שלו אינם יכולים לראות, או להיפך. (כה) ועיין סי' רעג סע' ז ולהלן סע' לד, דלכתחילה יקדש ויאכל לאור נרות שבת, אא"כ מצטער הרבה, שם במ"ב ס"ק לב. (כו) דומיא דראית מקום לשיטה השניה בסי' רעג סע' א ובמ"ב ס"ק ו, ע"ש, דאפי' אינו רואה רק מקצת מקומו דינו הכי; ויל"ע האם ישתנה הדין, אם החלון עשוי זכוכית שקופה או לא, ועיין לעיל הערה כ רכב. (כז) ע"ש בשו"ע לדעה השלישית, וע"ש ברמ"א, דכן עיקר. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א,

אוצר החכמה

מעט במקום שקידש, וכדלהלן סעיפים כא-כד, לפני שיעבור לחדר האחר (כח).
 קידש בחדר אחד על דעת לאכול בו, ונמלך בדעתו לאכול בחדר אחר שבאותה
 הדירה, לא יעבור לשם עד שיאכל מעט במקום שקידש, וכדלהלן סעיפים כא-כד
 (כט). וכדיעבד, אם עבר ממקום למקום לפני שאכל מעט, אם יכול לראות את
 החדר שבו הוא רוצה לאכול מן המקום שבו קידש, והוא באותה הדירה – אינו
 חוזר ומקדש (ל). אבל אם לא היה יכול לראות את החדר שבו הוא רוצה לאכול
 מן המקום שבו קידש – חוזר (לא) ומקדש (לב). ומה טוב אם יחזור למקומו
 הראשון ויאכל שם מעט, כי אז אינו חוזר ומקדש, וכדלהלן סעיף יג.

י. לא יקדש בבית ויאכל מחוץ לבית – בחצר או בסוכה שבחצר, גם אם היתה
 דעתו על כך בשעה שקידש, והיה יכול לראות מן הבית את המקום האחר, כגון
 הסוכה (לג).

קידש בבית על דעת לאכול מחוצה לו, או שקידש על דעת לאכול בו במקום
 ונמלך לאכול מחוץ לבית, לא יעבור לשם עד שיאכל מעט, וכדלהלן סעיפים כא-כד.
 ואם יצא מן המקום שבו קידש והלך למקום אחר לפני שאכל מעט ואינו חוזר
 למקומו הראשון (לד) – חוזר ומקדש (לה), אפילו היתה יציאתו מן המקום מחמת
 אונס וכדו' (לו). ואם היה יכול לראות את מקום הסעודה מן המקום שבו קידש,
 ואין רחוב או שביל המפריד בין שני המקומות – כדיעבד, משום חשש ספק ברכה
 לבטלה, אינו חוזר ומקדש (לז).

דנראה שאם החדר השני שייך לאיש אחר, הר"ז חשיב כבית אחר, ואף אם נתן לו
 רשות, ג"כ יש להסתפק, דאפשר שזה חשיב כבית אחר, עכ"ל. (כח) ע"ש במ"ב
 סו"ק ה. (כט) ע"ש סע' ב ובמ"ב ס"ק ה (הו"ל מחדר לחדר...). (ז) ע"ש בשו"ע
 סע' א בדעה השניה, וע"ש במ"ב ס"ק ז, דאין לסמוך על דעה זו רק לענין בדיעבד
 בשעה"ד, ועיין להלן הערה לו. (לא) ועיין לעיל הערה ח, וכאן דשינה מקומו
 רק מחדר לחדר, קיל טפי משם לענין שלא לחזור ולברך ברכת היין, עכ"פ לענין
 כדיעבד, עיין סי' קעח סע' א בביה"ל ד"ה בבית. (לב) סי' רעג במ"ב ס"ק ד
 וסע' ב ובמ"ב ס"ק י. ולכאורה מצאנו שמשוים דין שינוי מקום בקידוש לדין
 שינוי מקום בברכת הנהנין (ועיין סי' קעח סו"סע' א וסי' רעג סע' א), וא"כ י"ל
 דכמו שמצינו בסי' קעח סע' א בביה"ל ד"ה בבית, דבדיעבד אין להצריך לחזור
 ולברך, אם שינה מקומו מחדר לחדר, דמידי ספיקא לא נפקא וספק ברכות להקל,
 כן הה"ג בני"ד י"ל דבדיעבד אין להצריך לחזור ולקדש, ומשום ספק ברכה, וצ"ע.
 ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דיתכן דלענין זה קידוש במקום סעודה חמור
 יותר, בצירוף דעת המ"מ בפכ"ט מה' שבת ה"ח בדעת הרמב"ם, עכ"ל. (לג) עיין
 סי' רעג סע' א ובמ"ב ס"ק ז. והיה נראה שאם הבית עם החצר ועם הסוכה הכל
 מוקף גדר, כך שהכל כמו רשות אחת, דבכה"ג הוה דומיא דמחדר לחדר, עיין סי'
 קעח במ"ב ס"ק לו, דכל שמוקף מחיצות חשיב כמו מקום אחד (היינו מחדר לחדר
 בדירה אחת, עיין קצוה"ש סי' נו סע' ט). (לד) דאילו היה חוזר למקומו הראשון,
 ישתנה הדין, וכדלהלן סע' יג. (לה) סי' רעג סע' א ר"ב. וע"ע דעת תורה סו"סע'
 א, דעת האר"ז, דדעתו מועילה אף מכית לבית, ע"ש דצ"ע בדיעבד אם כבר עשה
 כן, אם יכול לחזור ולקדש בבית האחר, דשמא יש חשש ברכה לבטלה, ונכון לשמוע
 קידוש מאחר, ע"ש, ועיין גם א"א (בוטשאטש) סי' רעג סע' ב. (לו) סי' רעג
 סע' ג בביה"ל ד"ה או שיהא. וכמעשה דרב הונא. (לז) שם סע' א בדעה השניה.